

Jak bychom postupovali při ztrátě zaměstnání?

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2006, v06-09</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>4. 9. – 11. 9. 2006</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>993</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EU.29, EU.30</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>9. října 2006</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Součástí zářijového šetření Centra pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR byl i blok otázek věnovaný nezaměstnanosti. V něm jsme se mimo jiné zajímali o to, jak by občané postupovali v případě ztráty svého současného zaměstnání.¹ Na otázky odpovídali pouze respondenti, kteří jsou v současnosti ekonomicky aktivní, tj. 516 dotázaných.

Tabulka 1: Hledání práce v případě nezaměstnanosti (v %)²

	5/03	11/03	5/04	11/04	5/05	10/05	09/06
rozhodně konkrétní zaměstnání	16	16	16	15	14	16	20
spíše konkrétní zaměstnání	46	44	49	46	48	43	49
spíše jakoukoli práci	30	30	25	29	30	31	23
rozhodně jakoukoli práci	6	8	8	9	7	9	5
NEVÍ	2	2	2	1	1	1	3
konkrétní/jakákoli práce	62/36	60/38	65/33	61/38	62/37	59/40	69/28

Sedm z deseti ekonomicky aktivních českých občanů (69 %) by se v případě ztráty svého současného zaměstnání poohlíželo po konkrétním zaměstnání,

¹ Znění otázky: „Pokud byste ztratil práci, hledal byste (viz tabulku 1).“

² V tabulce nejsou zahrnuty odpovědi respondentů, kteří uvedli, že se jich položená otázka netýká.

ochotu přijmout v této situaci jakoukoliv práci deklarovala jen o málo více než čtvrtina pracujících (28 %). Deklarovaná ochota přijmout v případě ztráty zaměstnání jakoukoliv práci byla v září 2006 nejnižší od roku 2003, kdy byla tato otázka respondentům položena poprvé.

Konkrétní zaměstnání by si častěji hledali obyvatelé Prahy a Středočeského kraje, ekonomicky aktivní s vyšším stupněm dosaženého vzdělání (střední s maturitou nebo vysokoškolské), odborní zaměstnanci a lidé, kteří dosud nemají osobní zkušenost s nezaměstnaností. Ochotu přijmout v případě nezaměstnanosti jakoukoliv práci naopak významně častěji deklarovali obyvatelé kraje Karlovarského a Jihomoravského, pracovníci v dělnických profesích a dotázaní s nižším stupněm dosaženého vzdělání (základní nebo střední bez maturity).

Na závěr bloku otázek týkajícího se postojů české veřejnosti k nezaměstnanosti a nezaměstnaným jsme všem ekonomicky aktivním respondentům (kterých bylo 516) položili otázku, zda by v případě nezaměstnanosti přijali zaměstnání vyžadující jisté ústupky.³ Aktuální výsledky nabízí tabulka 2, časové srovnání pak tabulka 3.

Tabulka 2: Přijal byste zaměstnání, které by...? (v %)

	rozhodně ano	spíše ano	spíše ne	rozhodně ne
vyžadovalo nižší úroveň kvalifikace nebo dovedností, než máte	14	47	23	11
vyžadovalo zaučení nebo rekvalifikaci	27	54	11	5
mělo být vykonáváno ve zhoršených pracovních podmínkách (v horku, nečistotě, hluku apod.)	4	21	42	28
bylo placeno méně, než na co jste zvyklý	2	30	42	19
vyžadovalo vyšší pracovní tempo ve srovnání s předchozím zaměstnáním	11	57	18	6
vyžadovalo práci přesčas	16	58	17	5
vyžadovalo noční práci	12	33	28	25
vyžadovalo práci o sobotách a nedělích	14	41	24	17
vyžadovalo delší, např. dvouhodinové dojíždění denně	3	18	34	40
vyžadovalo přestěhování se	2	10	24	61
bylo v zahraničí	4	18	16	55
bylo na zkrácený pracovní úvazek	4	30	29	28

Pozn.: Procenta v řádku, do počtu do 100 % tvoří odpovědi „neví“. Údaje v tabulce prezentují četnosti, do kterých nejsou zahrnuti respondenti, kteří sami spontánně uvedli, že se jich příslušná otázka netýká.

³ Znění otázky: „Přijal byste v případě nezaměstnanosti zaměstnání, které by...(viz tabulku 2 a3).“

Tabulka 3: Přijatelnost některých podmínek při hledání zaměstnání (v %)

	V/03	V/04	V/05	IX/06
vyžadovalo nižší úroveň kvalifikace nebo dovedností, než máte	57	59	64	61
vyžadovalo zaučení nebo rekvalifikaci	80	79	84	81
mělo být vykonáváno ve zhoršených pracovních podmínkách	20	22	25	25
bylo placeno méně, než na co jste zvyklý	25	30	33	32
vyžadovalo vyšší pracovní tempo ve srovnání s předchozím zaměstnáním	68	66	69	68
vyžadovalo práci přesčas	68	69	74	74
vyžadovalo noční práci	39	39	45	45
vyžadovalo práci o sobotách a nedělích	49	47	54	55
vyžadovalo delší, např. dvouhodinové dojíždění denně	20	20	24	21
vyžadovalo přestěhování se	18	16	18	12
bylo v zahraničí	31	28	31	22
bylo na zkrácený pracovní úvazek	37	42	46	34

Výsledky zachycené v tabulkách 2 a 3 ukazují, že relativně nejmenší překážky pro přijetí eventuální pracovní nabídky představují *potřeba zaučení nebo rekvalifikace* (81 % by s přijetím takového zaměstnání souhlasilo, 16 % nikoliv), případná *práce přesčas* (74 % : 22 %) a *zvýšené pracovní tempo* (68 % : 24 %). Pro nadpoloviční většinu ekonomicky aktivních by byl podle jejich slov přijatelný ještě i případný *sestup v kvalifikační úrovni vykonávané práce* (61 % : 34 %) a *práce o víkendech* (55 % : 41 %).

U všech ostatních uvažovaných možných podmínek spojených s přijetím nového zaměstnání více či méně převažoval nesouhlas. Necelá polovina respondentů uvedla, že by byla ochotna akceptovat pracovní nabídku vyžadující *práci v noci* (45 % : 53 %). Další ústupky v požadavcích na nové zaměstnání sejevily přijatelné přibližně třetině ekonomicky aktivních občanů. Konkrétně by tedy přibližně třetina pracujících byla ochotna přijmout eventuální *práci na zkrácený pracovní úvazek* (34 % : 57 %) a *hůře placené zaměstnání* (32 % : 61 %). Pouze čtvrtina respondentů (25 % : 69 %) by akceptovala *práci ve zhoršených pracovních podmínkách*. Více než pětina respondentů by pak podle svých slov byla ochotna přijmout i *práci v zahraničí* (22 % : 71 %) nebo práci vyžadující *časově náročnější každodenní dojíždění do zaměstnání* (21 % : 74 %). Nejméně přijatelné se z pohledu české veřejnosti v současné době jeví *stěhování se za práci*, které by případně byla s to podstoupit o málo více než desetina dotázaných (12 % : 84 %).

V porovnání s výzkumem realizovaným v květnu 2005 poklesla ochota respondentů přijmout práci, která by vyžadovala ty ústupky, které se již v předcházejícím období jevily jako relativně nejméně akceptovatelné. Konkrétně byli ekonomicky aktivní méně nakloněni tomu přijmout práci na zkrácený pracovní úvazek, práci v zahraničí, práci vyžadující přestěhování a práci vyžadující delší každodenní dojíždění.